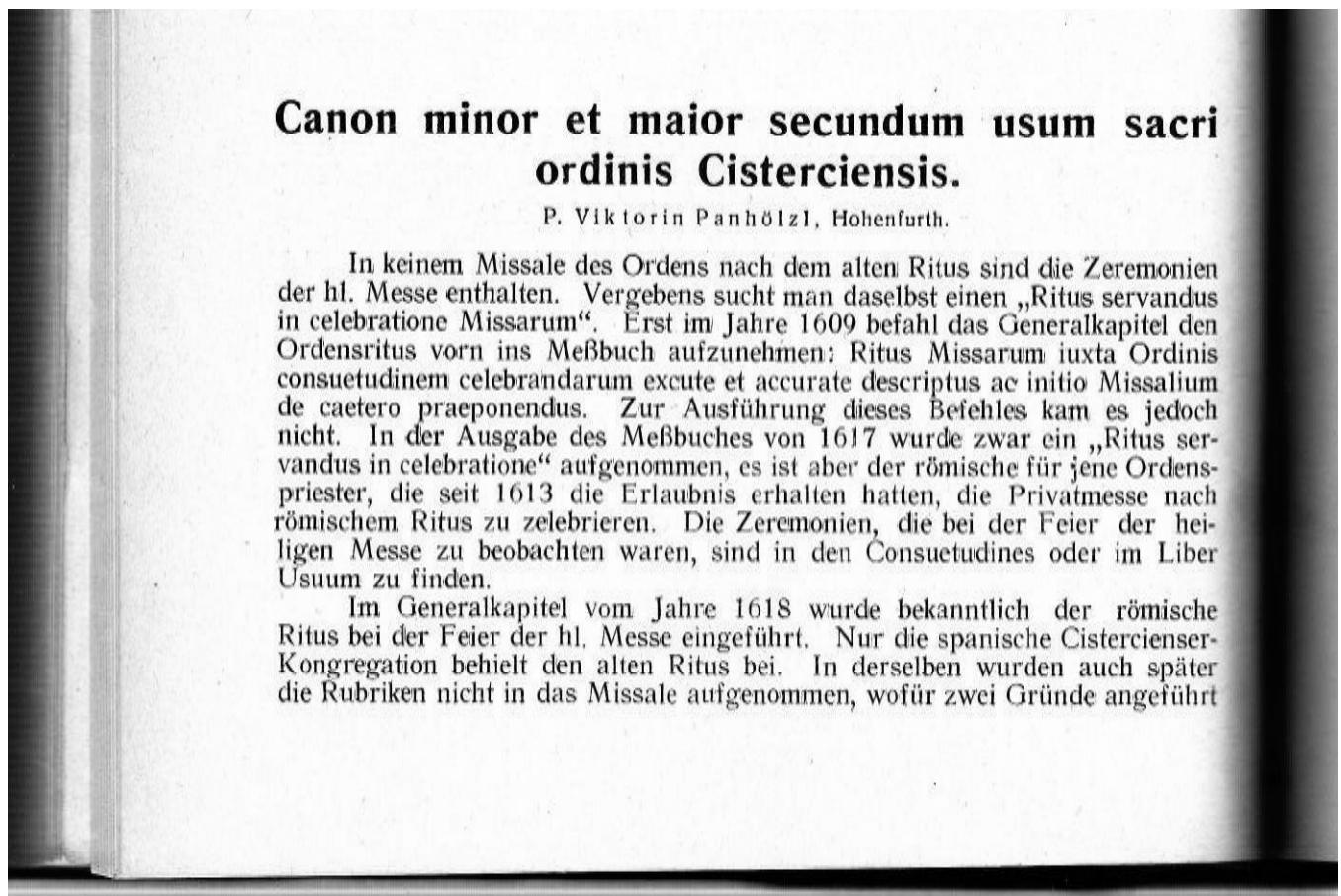

Canon minor et maior secundum usum sacri ordinis Cisterciensis

Ed. : Viktorin Panhölzl, Hohenfurt
In : Cistercienser Chronik. 49 (1937).

Canon minor et maior secundum usum sacri ordinis Cisterciensis.

P. Viktorin Panhölzl, Hohenfurth.

In keinem Missale des Ordens nach dem alten Ritus sind die Zeremonien der hl. Messe enthalten. Vergebens sucht man daselbst einen „Ritus servandus in celebratione Missarum“. Erst im Jahre 1609 befahl das Generalkapitel den Ordensritus vorn ins Meßbuch aufzunehmen: Ritus Missarum iuxta Ordinis consuetudinem celebrandarum excute et accurate descriptus ac initio Missalium de caetero praeponendus. Zur Ausführung dieses Befehles kam es jedoch nicht. In der Ausgabe des Meßbuches von 1617 wurde zwar ein „Ritus servandus in celebratione“ aufgenommen, es ist aber der römische für jene Ordenspriester, die seit 1613 die Erlaubnis erhalten hatten, die Privatmesse nach römischem Ritus zu zelebrieren. Die Zeremonien, die bei der Feier der heiligen Messe zu beobachten waren, sind in den Consuetudines oder im Liber Usuum zu finden.

Im Generalkapitel vom Jahre 1618 wurde bekanntlich der römische Ritus bei der Feier der hl. Messe eingeführt. Nur die spanische Cistercienser-Kongregation behielt den alten Ritus bei. In derselben wurden auch später die Rubriken nicht in das Missale aufgenommen, wofür zwei Gründe angeführt

i bacc.
, bacc.
Thome
te, Ste-
ng 48:
Colon.
ro aliis
i Cam-
i ihm.
ann de
endonk,
mliche,
nmatri-
ts 444,
cienser,
uch er-
it selbst
iversität
nungen
). Möge
trikel in
übrigen
olischen

sacri

remonien
ervandus
pitel den
Ordinis
lissalium
s jedoch
Ritus ser-
e Ordens-
esse nach
der hei-
im Liber

römische
ercienser-
ch später
angeführt

werden. Die Neupriester lernen, bevor sie an den Altar treten, von älteren Priestern genau alle Zeremonien und Vorschriften kennen, die bei der hl. Messe beobachtet werden müssen. Diese seien aber nach Ordensbrauch klar und deutlich in einem besonderen Buche, dem Liber Usuum, beschrieben. Deshalb sei es nicht nötig, dieselben auch ins Missale drucken zu lassen. In der Bibliothek des Stiftes Hohenfurth befindet sich eine Papierhandschrift Nr. 3 (11/11 cm) betitelt: „Canon minor et maior secundum usum sacri ordinis Cisterciensis.“ Dasselbst wird der Ritus der hl. Messe zusammenhängend beschrieben ad informationem Successorum, wie der Schreiber, ein Hohenfurther Profeß, namens Wolfgang Aprilis, am Schlusse bemerkt. Beendigt wurde die Handschrift am 16. Juli 1576.

In den Jahrgängen der Cistercienser-Chronik 1926 und 1927 wurde von P. Fulgentius Schneider O. Cist. Ref. eine Abhandlung: „Vom alten Meßritus des Cistercienser Ordens“ veröffentlicht, die den Meßritus vom historischen Standpunkt behandelt. Es dürfte daher manchen Leser der Chronik interessieren, sämtliche Gebete bei der hl. Messe mit den Rubriken, die allerdings ziemlich spärlich und kurz sind, gesammelt veröffentlicht zu finden. Zum besseren Verständnis mancher Stellen dürfte immer der Vergleich mit obgenannter Abhandlung vom alten Meßritus verhelfen. Vor allem aber dürfte es vielen Lesern willkommen sein, den Unterschied des alten Ritus vom jetzt geltenden kennen zu lernen.

Ordo ad induendum se vestimentis sacerdotalibus.

In primis dicat sacerdos subscriptam orationem flexis genibus:

Domine Jesu Christe, fili Dei vivi, propter temetipsum miserere mihi indignissimo famulo tuo N. ac miserrimo peccatori nunc et in hora mortis meae, et omnibus servis tuis, qui tibi hodie sacratissimum ac pretiosissimum salutis nostrae pretium (pretiosi videlicet corporis et sanguinis tui) offerunt sacramentum. Et da nobis gratiam et virtutem et fortitudinem immolandi, offerendi et sumendi hoc sacrosanctum corpus et sanguinem tuum: In fide recta, spe firma, et caritate perfecta: Cum augmento humilitatis et patientiae, obedientiae, castitatis ac totius sanctitatis. In honorem et laudem sanctae et individuae Trinitatis beatissimaeque virginis Mariae. In gaudium sanctorum Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum atque Virginum et omnium sanctorum atque electorum tuorum iam in aeterna patria laetantium et praesta, ut sicut illos iam pleno ac sereno splendore vultus tui sine defectu satias, sic nos degentes in hac miseria, tua gratia reficias et eos, qui in poenis sunt purgatorii ac ibi aestuant, tua misericordia eripiias. Et sicut es illis in gaudium, sic nobis huius vitalis sacramenti perceptio sit in subsidium et his, qui in poenis sunt, in refugium. Miserere igitur clementissime domine Jesu Christe per huius vivifici sacramenti virtutem sanctae et universali Ecclesiae et omnia mala (scilicet: haereses, discordias et dissensiones) ab ea evelle, errantesque in ea corrigere, incredulos ad fidem converte, schismaticos ad unitatem sanctae ecclesiae fac redire et ipsis lumen tuae veritatis ostende. Peccatoribus veram poenitentiam largire. Justos in bono proposito fac perseverare, populo christiano miserere, clerum defendere, Religiosos in servitio tuo sancto conservare dignare omnesque laborantes conforta, tristes consolare, infirmis sanitatem corporis et animae restituere, pauperibus ac gentibus omnia corporis et animae necessaria tribue, peregrinos et exulantes cum salute ad propria fac remeare, in periculis aquarum positos ad portum suae voluntatis fac pertingere. Praegnantibus partum gaudii misericorditer largire. In vinculis et carceribus detenidos absolve. Omnibus, cum quibus peccavimus vel quos ad peccandum indu-

ximus, et nobis misericors peccatum indulge; omnibus, quos conturbavimus, laesimus, scandalizavimus vel defraudavimus tu gratiose creator persolve, omnibus parentibus, amicis et inimicis, confratribus et consanguineis, familiaribus et benefactoribus et quorum utimur vel usi sumus eleemosynis, omnibusque pro nobis Deum exorantibus vel orationibus nostris se commendantibus omnia bona tribue et eos ab omni malo defende, in tuoque eos servitio fac perseverare usque in finem, et post huius cursum miseriae ad te (qui es vera patria, merces, praemium aeternum et gloria) da pervenire. In tribulationibus, persecutionibus et vexationibus ad te clamantes auxiliare, in agone positis de hoc quoque saeculo exituris succurre, et animas eorum a faucibus rugientis inimici eripe. Inimicis nostris et nobis veram charitatem largire, omnibusque tuis fidelibus per huius sacramenti virtutem praesta subsidium, auxilium et consolamen adhuc in carne praesentibus tuam gratiam largiendo, futuros tua misericordia praeveniendo, praeteritis vero omnibus aeternam requiem tribuendo. Deus, qui es trinus et unus, per cuncta saeculorum saecula benedictus. Amen.

I m p l o r a t i o P a t r o n o r u m :

Ut autem efficax mea deprecatio sit, beatae Mariae semper virginis suffragium peto, quam tanti meriti esse fecisti, ut prima inter mulieres omnes hoc novum munus integritatis offerret, ut Deum virgo pareret et post partum virgo permaneret. Adsit mihi (quaeso) semper et ubique bonorum Angelorum custodia et praesta, ut apud te pro me miserrimo peccatore sanctorum Angelorum agmina intercedant. Intercessiones Apostolorum imploro, qui beatissima Christi passionis vestigia sunt secuti et ad tantam celsitudinem pervenerunt, ut quaecumque ligaverunt super terram, essent ligata et in caelis et sedent super thronos duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. Martyrum preces exposco, qui pro tuo sanctissimo nomine sanguinem suum non dubitaverunt fundere et duxerunt animas suas usque ad mortem, ut mortis auctorem superarent. Confessorum orationes expostulo, qui bella tentationum experti, dum viverent, etiam in catholica fide et haereticorum convictione diutissima certamina pertulerunt et ideo longioris occultique martyrii palmas accepérunt. Subveniat mihi apud misericordiam tuam chorus sanctorum Virginum tuarum, quarum principatum tenet beata Virgo Maria, ubi ipsa cum omnibus sanctis et electis intercedat, ut ad vitam perveniam sempiternam te miserante et donante. Qui cum Deo Patre et cum sancto Spiritu in Trinitate perfecta vivis et regnas verus Deus et homo. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

D e i n d e v o l e n s s e i n d u e r e d i c a t :

Exue me, Domine, veterem hominem cum actibus suis, et indu me novum hominem, qui secundum Deum creatus est in sanctitate justitiae et veritatis. Amen.

A d H u m e r a l e d i c a t :

Obumbra, Domine, caput meum obumbraculo fidei et expelle a me nubila ignorantiae. Humeros meos et pectus meum gratia sancti Spiritus protege Domine, renesque meos viciis cordis et corporis mei omnibus expulsis praecinge ad sacrificandum et serviendum tibi Deo viventi et regnanti in saecula saeculorum. Amen.

A d A l b a m d i c a t :

Indue me Domine vestimento salutis et da mihi protectionem contra hostes meos mihi insidiantes, ut valeam puro corde et casto corpore tibi servire et da mihi miserrimo peccatori in hoc saeculo et in futuro sempiternam pacem. Per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus. Per omnia saecula saeculorum. Amen. Dealba

imus,
solve,
iliari-
usque
omnia
verare
cerces,
onibus
æculo
imicis
huius
carne
iendo,
nus et

irginis
ulieres
bareret
ubique
errimo
aposto-
tantam
ligata
Israel.
m non
is auc-
tionum
diutis-
s acce-
ginum
mnibus
ante et
a vivis

novum
eritatis.

nubila
ege Do-
inge ad
ulorum.

contra
servire
pacem.
t regnat
Dealba

me Domine et a delicto meo munda me, ut cum his, qui stolas suas laverunt in sanguine Agni, gaudiis perfrui merear caeli: et concede mihi miserrimo peccatori felicem ac salutarem vivendi et moriendi horam, diem, noctem, annum et post hanc miseram calamitosam et lamentabilem vitam vitam et gloriam semperiternam. Et miserere mei indignissimi famuli tui N. nunc et in hora mortis meae et omnibus peccatoribus cunctisque fidelibus, tam inimicis quam amicis, tam vivis quam defunctis da misericordiam, gratiam, pacem et remissionem et vitam aeternam. Amen.

A d C i n g u l u m d i c a t :

Circumcinge Domine lumbos meos zona justitiae et circumcide vicia cordis et corporis mei. Praecinge Domine cingulo fidei et virtute castitatis lumbos corporis mei et extingue in eis ardorem libidinis, ut jugiter maneat in eis tenor totius castitatis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

A d m a n i p u l u m d i c a t :

Portare merear Domine manipulum devota mente cum cordis exultatione, quatenus cum Sanctis et Electis tuis portionem habeam in requie sempiterna. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

A d S t o l a m d i c a t :

Stola iustitiae circumda Domine cervicem meam et ab omni corruptione peccati purifica mentem meam et dirumpe vincula peccatorum meorum. Redde mihi Domine stolam immortalitatis, quam perdidii in prævaricatione primi parentis, et quia cum hoc ornamento accedo quamvis indignus ad tuum sanctum ministerium, praesta, ut cum eo laetari merear in perpetuum. Per Jesum Christum dilectissimum filium tuum unicum Dominum et Redemptorem nostrum. Amen.

Q u a n d o i n d u i t C a s u l a m d i c a t :

O Creator totius creaturae Deus dignare me indignissimum famulum tuum. N. ac miserrimum peccatorem vestimentis iustitiae et laetitiae induere, ut pura mente ante conspectum tuum dignus adstare merear. Deus, qui es summum et perfectum bonum, propter temetipsum aufer a me meas malicias et iniquitates et da mihi partem de tua gratia et tua misericordia. Qui vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

Incipit canon minor iuxta ritum sacri Ordinis Cisterciensis.

I n e x i t u a S a c r i s t i a a d a l t a r e d i c a t h u n c p s a l m u m :

Psalmus David 42: Judica me Deus et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo et doloso erue me. Quia tu es Deus fortitudo mea, quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus? Emitte lucem tuam et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat iuventutem meam. Confitebor tibi in cithara Deus. Deus meus, quare tristis es anima mea et quare conturbas me. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi salutare vultus mei et Deus meus. Gloria Patri etc. Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster.

Ave sanctissima Maria, mater Dei, regina caeli, porta paradisi, domina mundi. Tu es singularis virgo pura, tu concepisti Jesum sine peccato, tu peperisti Creatorem et Salvatorem mundi, in quo ego non dubito. O sanctissima et immaculata virgo mater Maria ora pro me indignissimo famulo tuo N. nunc et in hora mortis meae et pro N. et N. Et aperi mihi clamanti portas iustitiae, ut ingressus in eas confitear Domino et vivam in saecula saeculorum. Amen.

In omni tribulatione et angustia mea succurre mihi indignissimo famulo tuo N. cum omnibus Sanctis et Electis Dei beatissima virgo mater Maria. Dignare me laudare te, virgo sacrata, da mihi miserrimo virtutem contra hostes tuos. Dulcis amica Dei, rosa vernans, stella decora, tu memor esto mei indignissimi famuli tui N. dum mortis venerit hora. Amen.

O r a t i o : O Dulcissime Domine Jesu Christe, omnipotens Deus, propter temetipsum aperi co^rt meum ac la^tbia mea ad benedicendum et glorificandum sanctissimum Nomen tuum, quod est super omne nomen benedictum: mun^daque co^rt meum ab universis malis et perversis cogitationibus, ut te iugiter la^tbia mea collaudent, mens meditetur, vita glorficet, anima benedicat, ut qui tua sola bonitate ad laudem et gloriam sanctissimi Nominis tui sum creatus tibi semper, quamdui in hac mortalitate fuero, devotus permaneam, ut in conspectu divinae maiestatis tuae tibi digne merear famulari. Qui cum Deo Patre et cum sancto Spiritu in Trinitate perfecta vivis et regnas verus Deus et homo. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

F a c c r u c e m s u p e r c o r p o r a l e e t o s c u l a i s t u d e t d i c :

† Pax Christi Jesu, quam nobis per Evangelium suum tradidit, conservet et confirmet (percute pectus) corda et corpora nostra in vitam aeternam. Amen.

A n t e c o n f e s s i o n e m d i c i n c l i n a n d o :

Veni sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium et tui amoris in eis ignem accende, qui per diversitatem linguarum cunctarum gentes in unitate fidei congregasti. Alleluia, alleluia.

P o s t e a e r e c t u s s i g n a s t e e t d i c :

S: In nomine Pat^ris et Filii et Spiritus † sancti. R: Amen.

S: Sancti Spiritus adsit nobis gratia. R: Amen.

S: Et introibo ad altare Dei. R: ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.

S: Confitemini Domino, quoniam bonus. R: quoniam in aeternum misericordia eius.

C o n f e s s i o : I n c l i n a n d o d i c c o m p l o s i s m a n i b u s :

Ego reus et peccator maximus confiteor Deo omnipotenti et Beatae Mariae semper virginis et omnibus Sanctis et Electis Dei et vobis (patres vel fratres) vel tibi pater (vel frater), quod ego miser et indignissimus peccator peccavi nimis in vita mea, mala cogitatione, delectatione omissione, locutione, sensu, visu, verbo et opere, mea culpa, mea culpa, mea gravissima (percute pectus) culpa. Ideo deprecor gloriosissimam virginem Mariam et omnes Sanctos et Sanctas Dei et vos (vel te) orare pro me miserrimo peccatore. R: Amen.

R e s p o n s u m : Misereatur vestri (vel tui) omnipotens Deus et dimittat vobis (vel tibi) omnia peccata vestra (vel tua), liberet vos (vel te) ab omni malo, conservet et confirmet vos (vel te) in omni bono opere et perducat vos (vel te) sine macula cum gudio in vitam aeternam. S: Amen.

C o n f e s s i o : Confiteor Deo omnipotenti etc.

A b s o l u t i o : Per passionem domini nostri Jesu Christi ac per merita et intercessionem gloriosissimae virginis Mariae matris eius ac per merita, orationes, intercessiones, passiones et suffragia omnium Sanctorum et Electorum Dei, quorum Reliquiae aut Imagines in praesenti ecclesia venerantur et nomina scripta sunt in caelis in libro vitae. Misereatur nostri (vel tui) omnipotens Deus et dimittat nobis (vel tibi) omnia peccata nostra (vel tua), liberet nos (vel

famulo
Maria.
hostes
sto mei

, prop-
rifican-
r: mun-
iugiter
, ut qui
itus tibi
nspectu
et cum
io. Per

t dic :
lit, con-
n vitam

s in eis
unitate

ventutem
eternum
us :
e Mariae
(fratres)
peccavi
one, con-
er cu te
et omnes
peccatore.

Deus et
(vel te)
perducat

er merita
r merita,
electorum
et nomina
nnipotens
t nos (vel

te) ab omni malo, conservet et confirmet nos (vel te) in omni bono opere et per-
ducat nos (vel te) sine macula cum gaudio in vitam aeternam. R. Amen.

Oremus: Indulgentiam, absolutionem et remissionem omnium peccatorum
nostrorum (vel tuorum) spatium vitae, fructuosam poenitentiam, cor poenitens,
finem bonum et vitam perpetuam tribuat nobis (vel tibi) omnipotens Deus, pius
pater et misericors Dominus. R: Amen.

E r i g e t e e t f a c c r u c e m i n p e c t u s e t d i c :

A diutorium nostrum in nomine Domini. R: Qui fecit caelum et terram.

E l e v a m a n u s i n s u b l i m e e t a s c e n d e a d a l t a r e e t d i c :

Oremus: Aufer a nobis Domine cunctas iniquitates nostras, ut ad sancta
sanctorum puris mereamur mentibus introire et stare sine offendiculo in con-
spectu tuo et pacem tuam nostris concede temporibus. Per Jesum Christum
dilectissimum filium tuum unicum Dominum et Redemptorem nostrum. Amen.

J a m o s c u l a c r u c e m C h r i s t i e t d i c :

T u a m c r u c e m a d o r a m u s D o m i n e , t u a m g l o r i o s a m r e c o l i m u s p a s s i o n e m ,
qui passus es pro nobis, miserere nostri nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

F a c c r u c e m i n l a b i a c u m p o l l i c e :

D o m i n e l a † b i a m e a a p e r i e s e t o s m e u m a n n u t i a b i t l a u d e m t u a m .

C o m p l o s i s m a n i b u s d i c :

D a m i h i D o m i n e s e n s u m r e c t u m e t v o c e m p u r a m , u t i m p l e r e p o s s i m
l a u d e m t u a m a d p r o m e r e n d a m t u a m m a g n a m m i s e r i c o r d i a m e t s e m p i t e r n a m
g r a t i a m . P e r J e s u m C h r i s t u m d i l e c t i s s i m u m u t s u p r a .

I n c i p e I n t r o i t u m :

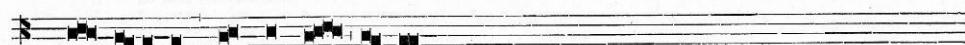
I n n o m i n e t u o d u l c i s J e s u .

Benedicta sit sancta Trinitas etc. R: Benedicamus patrem et filium etc.
Gloria patri. Sicut erat etc. Benedicta sit sancta Trinitas ut supra.

D e i n d e i n c l i n a n d o d i c c o m p l o s i s m a n i b u s :

t e r : K y r i e e l e i s o n , t e r : C h r i s t e e l e i s o n , t e r : K y r i e e l e i s o n .

P a s c h a l e :

Glo-ri-a in ex - cel-sis De-o

Festis quibus non laboramus

Glo-ri-a in ex - cel - sis De - o

Festis quibus laboramus et Dominicis diebus

Glo - ri - a in ex-celsis De-o

H y m n u s A n g e l i c u s :

E t i n t e r r a p a x h o m i n i b u s b o n a e v o l u n t a t i s . L a u d a m u s t e . B e n e d i c i m u s
t e . (I n c l i n a n d o d i c) A d o r a m u s t e . G l o r i f i c a m u s t e . G r a t i a s a g i m u s t i b i
p r o p t e r g l o r i a m t u a m m a g n a m . D o m i n e D e u s , r e x c a e l e s t i s , D e u s p a t e r o m n i-
p o t e n s . D o m i n e f i l i u n i g e n i t e J e s u C h r i s t e , D o m i n e D e u s , a g n u s D e i , f i l i u s
p a t r i s . Q u i t o l l i s p e c c a t a m u n d i , m i s e r e n o b i s . Q u i t o l i s p e c c a t a m u n d i

(inclinando dic) suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram patris, miserere nobis. Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus, Iesu Christe, cum sancto † Spiritu in gloria Dei patris. Amen.

D e b e a t a v i r g i n e M a r i a :

Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. (inclinando dic) Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter gloriam tuam magnam. Domine Deus, rex caelestis, Deus pater omnipotens. Domine fili unigenite Iesu Christe, Spiritus et alme orphanorum paraclete. Domine Deus, agnus Dei, filius patris, primogenitus Mariae virginis matris. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Qui tollis peccata mundi (inclinando dic) suscipe deprecationem nostram ad Mariae gloriam. Qui sedes ad dexteram patris, miserere nobis pro Mariae meritis. Quoniam tu solus sanctus, Mariam sanctificans. Tu solus Dominus Mariam gubernans. Tu solus altissimus Mariam coronans, Iesu Christe, cum sancto † Spiritu in gloria Dei Patris. Amen.

I n n o c e N a t a l i s D o m i n i c a n i t u r i s t u d K y r i e e l e i s o n .

Kyrie magnae Deus potentiae, liberator hominis transgressoris mandati eleison.

Kyrie munifice paraclete illustrator cordium, mentes nostras illustra eleison.

Kyrie mirifice, qui natum de virginē misisti redimere nos pie eleison.

Christe summi patris hostia, nostra salus et vita eleison.

Christe, fili matris unice, lux apparens in luce eleison.

Christe, spes, misericordia, pax veritas et vita eleison.

Kyrie homo natus Emanuel restauravit, quod Adam primus homo perdidit eleison.

Kyrie dextrae Dei tu digitus cordi nostro apices sacrae legis inscribens eleison.

Kyrie tu benigne amborum flamen digne obumbramen Mariae eleison.

Glo-ri-a in ex - cel - sis, De-o

Et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Dies est laetitiae in ortu regali, nam processit hodie de ventre virginali Puer admirabilis totus delectabilis in humanitate, qui inestimabilis est et ineffabilis in divinitate. Laudamus te. Benedicimus te. (Inclinando dic.) Adoramus te. Glorificamus te. Orto Dei filio virgine de pura, ut rosa de lilio stupescit natura. Quem parit iuvencula natum ante saecula creatorem rerum, quod uber munditiae dat lac pudicitiae antiquo dierum. Gratias agimus tibi propter gloriam tuam magnam. In obscuris nascitur illustrator solis, stabulo reponitur princeps terrae molis. Fasciatur dextera, qui afflxit sydera, dum caelos ascendit, concrepet vagitibus, qui tonat in nubibus, dum fulgor transcendit. Domine Deus rex caelestis. Deus pater omnipotens. Angelus pastoribus iuxta suum gregem nocte vigilantibus natum caeli regem nunciat cum gaudio iacentem in praesepio infantem pannosum, Angelorum Dominum et prae natis hominum forma speciosum. Domine fili unigenite Iesu Christe et sancte Spiritus. Ut vitrum non laeditur sole penetrante, sic illaesa creditur post partum et ante. Felix est puerpera, cuius casta viscera Deum genuerunt, et beata ubera in aetate tenera Christum lactaverunt. Domine Deus, agnus Dei filius Patris. Qui tollis peccata mundi, miserere nobis. Orbis dum describitur virgo praegnans ibat, Bethlehem, quo nascitur puer, qui nos scribat. In illorum curia, qui canebant gloriam novae dignitatis Deum in sublimibus da pacem hominibus bonae voluntatis. Qui tollis peccata mundi

xteram
i solus
ien.

Lau-
lorifica-
e Deus,
te, Spi-
patris,
e nobis.
nostram
Mariae
Dominus
ste, cum
e i s o n.
mandati

illustra-
son.

omo per-
nscribens
eleison.

ne in ortu-
tus delec-
. Lauda-
icamus te.
uem parit
ae dat lac
magnam.
rae molis.
vagitibus,
estis. Deus
igilantibus
em panno-
l. Domine
sole pene-
cuius casta
actaverunt.
erere nobis.
r puer, qui
is Deum in
cata mundi

(in c l i n a n d o d i c) suscipe depreciationm nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis. Christe, qui nos propriis manibus fecisti, et pro nobis omnibus nasci voluisti. Te devote petimus, laxa quod peccavimus, ne nos introire post mortem nos miseros, ne simul ad inferos patiaris ire. Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus Iesu Christe. Mater tuum filium iugitur implora, ut nobis remedium sit in mortis hora. Qui lucramur stadio daemonis incendio camino poenali sed accepto bravio laetemur cum filio veste nuptiali. Cum sancto † Spiritu in gloria Dei patris. Amen.

Deinde dicitur:

 Collecta: Omnipotens
Do-mi-nus vo-bis cum. R: Amen. O-re-mus.

Post collectas statim recitatur Epistola (Folgen Noten wie im Rituale.)

R M. Benedictus es Domine etc. V. Benedictus es Domine in firmamento etc. Alleluia.

V. Benedictus es domine deus patrum etc. Alleluia.

Post Alleluia dic ante infundendum vinum et aquam sequentem orationem:

Deus, qui humanae substantiae dignitatem et mirabiliter condidisti et mirabilius reformasti: da nobis quaesumus eius Divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostrarae fieri dignatus est particeps. Per Christum Dominum nostrum. R: Amen.

A d i n f u n d e n d u m v i n u m d i c :

In nomine Patris et Filii et Spiritus † sancti. amen. Benedicta sit haec creatura vini.

A d i n f u n d e n d u m a q u a m d i c :

In nomine Patris et Filii et Spiritus † sancti. amen. Benedicta sit haec creatura aquae.

Deinde dic: Haec commixtio vini et aquae pariter fiat. In nomine Patris et Filii et Spiritus † sancti. amen. Ex sacratissimo Latere Domini nostri Jesu Christi exivit Sanguis et Aqua.

Quando petis Benedictionem ad legendum Evangelium dic in clamando:

Domine iube benedicere. Benedictio: Dominus sit in co[r]de et in ore meo (tuo), ut digne et laudabiliter annuntiem (annunties) Evangelium Domini nostri Jesu Christi. In nomine Patris et Filii et Spiritus † sancti. amen.

Dominus vobiscum. R: Et cum.

Sequentia sancti evangeli secundam Johannem.

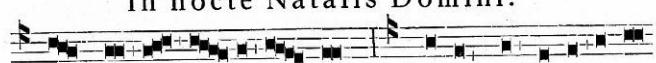
R: Gloria tibi Domine. V: Qui natus es de virginе Maria.

Evangelium: In illo tempore etc.

Post Evangelium fac crucem et oscula istud et dic:

† Amen. R: Deo gratias. S: Per istos sermones sancti Evangelii benedicit et custodiat nos Christus filius Dei vivi nunc et in hora mortis nostrarae amen.

In nocte Natalis Domini:

 Hoc Credo uniformiter
sempre cantatur.

Cre-do in unum De-um Cre-do in unum Deum

Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, filium Dei unigenitum. Et ex patre natum ante omnia saecula. Deum de Deo, Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantiale patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu sancto. (D i c f l e x i s g e n i - b u s): Ex Maria virgine et Homo factus est: Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in caelum, sedet ad dexteram patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum et vivificantem. Qui ex patre filioque procedit. Qui cum Patre et Filio simul (inclinando d i c): Adoratur et conglorificatur: Qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam catholicam et Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum. Et vitam futuri saeculi Amen.

Post p r e c e m i t e r u m d i c i t u r : Dominus vobiscum. R: Et cum . . . Oremus. Offertorium: Post offertorium, quando vis offerre calicem, tunc depone custodem super corporale et calicem depone super custodem et dic hunc Psalmum: Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam et nomen Domini invocabo. Vota mea Domino reddam coram omni populo eius: pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.

O Domine, quia ego servus tuus: ego servus tuus et filius ancillae tuae. Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis et nomen Domini invocabo. Vota mea Dominio reddam in conspectu omnis populi eius, in atriis domus Domini in medio tui Hierusalem. Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius et veritas Domini manet in aeternum. Gloria . . .

Tunc eleva manus in sublime et dic :

Veni invisibilis creator et sanctificator omnipotens aeterne Deus. Benedic et sanctifica hanc oblationem tuo sanctissimo nomini a me indignissimo famulo tuo N. praeparatam.

Hic eleva aliquantulum calicem cum Patena et Hostia superposita ambabus manibus et dic sequentem orationem :

Suscipe oblationem Panis et Vini, quam tibi offerimus in memoriam sanctam Incarnationis, Nativitatis, Passionis, Mortis, Resurrectionis et in caelum Ascensionis unigeniti filii tui Domini nostri Iesu Christi.

Hic fac crucem cum calice et depone calicem super corporale dicendo:

Et in honore sanctissimae Dei genitricis semperque virginis Mariae.

Hic depone Hostiam de Patena super corporale ante calicem et dic:

Istorum ac omnium Sanctorum et Electorum tuorum, quorum memoriam agimus (hic) in terris, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in caelis. Qui vivis et regnas Deus per omnia saeculorum.

Post hoc fac crucem super utrumque et dic:

Sanctus ifica, quae sumus Domine Deus, hanc oblationem Panis et Vini et praesta, ut nobis unigeniti filii tui Cor tuus et Sang tuus fiat.

ium et
enitum.
, Deum
r quem
em des-
geni-
bis sub
scrip-
tus est
Spiri-
t. Qui
ur: Qui
Eccle-
xpecto

R: Et
tando
orpo-
hunc
it mihi.
Dominu
s sanc-

ae tuae.
ni invoca-
s domus
ate eum
veritas

Bene dic
famulo

I o s t i a
entem

emori-
t in cae-

s u p e r

Mariae.
orale

emori-
lis. Qui

c:
s et Vini

Hic manibus complosis super altare positis inclinando dic:

Acceptum sit omnipotenti Deo hoc Sacrificium salutare superpositum.

Lavando digitos dic:

Lavabo inter innocentes manus meas et circumdabo altare tuum Domine. Amplius lava me Domine ab iniustitia mea et a delicto meo munda me.

Oremus. Largire sensibus nostris omnipotens Deus pater, ut sicut hic exterius per nos abluntur inquinamenta manuum nostrarum, ita per te interius mundentur pollutiones mentium et crescent in nobis augmentum sanctorum virtutum, quatenus templum Spiritus sancti effici mereamur: et pacem tuam nostris concede temporibus. Per Jesum Christum dilectissimum Filium tuum unicum Dominum et Redemptorem nostrum. Amen.

Reverte ad medium altaris et complosis manibus inclinando dic:

In spiritu humilitatis et in animo contrito suscipiamur Domine a te et sic fiat Sacrificium nostrum, ut a te suscipiatur hodie et placeat tibi Domine Deus.

Postea erectus verte te ad populum et dic:

Orate fratres et sorores pro me miserrimo peccatore, ut pariter meum ac vestrum Sacrificium acceptum sit omnipotenti Deo ante conspectum suum.

Deinde dic orationes Secretas.

Nunc dic expressa voce: Praefatio.

Per omnia saecula saeculorum. R: Amen.

Dominus vobiscum. R: Et cum spiritu tuo.

Fac crucem in pectore:

Sursum cor † rda. R: Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino (inclinando dic) Deo nostro. R: Dignum et iustum est. Vere . . . etc.

Post Praefationem dic inclinando complosis manibus:

Sanctus. Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Pleni sunt caeli et terra gloria tua. Osanna in excelsis.

Bened † ictus, qui venit in nomine Domini. Osanna in excelsis.

Oscula crucem Christi et dic: Pax Christi tecum.

(Fortsetzung folgt.)

St. Sixt O. Cist. Ref.

Das silberne Jubiläum der Abtweihe des dritten Abtes von St. Sixt zu Westvleteren (Belgien) gibt Anlaß zur Veröffentlichung einer geschichtlichen Skizze dieser flämischen Abtei. Johann Baptist Victoor, geboren am 22. Oktober 1756 zu Reningelst, zog sich hier im Jahre 1813 auf seine Besitzung „De Baenst“ zurück, die er vom Bürgermeister von Brügge Karl De Croeser käuflich erworben hatte, um als schlichter Klausner in Gebet und Buße sein Leben zu beenden. In seiner Erwartung, bald Nachfolger zu haben, wurde er nicht wenig enttäuscht. Der Mensch denkt, Gott aber lenkt! Nachdem er 18 Jahre hindurch in äußerster Strenge in seiner Einöde zugebracht hatte,

Canon minor et maior secundum usum sacri ordinis Cisterciensis.

P. Victorin Panholzl, Hohenfurth.

(Fortsetzung.)

Deinde Canone ex integro perlecto:

Te igitur clementissime Pater per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum supplices rogamus et petimus: uti accepta habeas et benedicas: Haec doña, Haec munera, Haec sancta + sacrificia illibata. In primis, quae tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta Catholica: quam pacificare, custodire, adunare et regere digneris toto orbe terrarum. Una cum famulo tuo Papa nostro N. et Antistite nostro N. et Rege nostro N. et omnibus orthodoxis atque Catholicae et Apostolicae fidei cultoribus. Memento Domine famulorum famularumque tuarum. (Hic recitentur nomina vivorum.) Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est et nota devotio: qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis: pro se suisque omnibus: pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis et incolumentatis suae: tibique reddunt vota sua aeterno Deo vivo et vero.

Folgen die Communicantes propr. wie im jetzigen Missale und das quotidianum.

Hanc igitur oblationem servitutis nostrae: sed et cunctae familiae tuae, quaesumus, Domine, ut placatus accipias diesque nostros in tua pace disponas: atque ab aeterna damnatione nos (Hic benedicat se ipsum) eripi: et in Electorum tuorum iubeas grege numerari. Per Christum Dominum nostrum.

Fac crucem super utrumque dicendo:

Quam oblationem tu Deus in omnibus, quaesumus, Benedictam, ascriptam, Ratam, rationabilem acceptabilemque facere digneris: ut nobis Corpus et Sanguis fiat (hic elevamus in sublimem et dic:) dilectissimi filii tui Domini Dei nostri Iesu Christi.

Tergens digitos accipiat oblatam dicens:

Qui pridie, quam pateretur, accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas: Et elevatis oculis in caelum ad te Deum Patrem suum omnipotentem: tibi gratias (percut pectus) agens: Benedixit, fregit, deditque discipulis suis dicens. Accipite et manducate ex hoc omnes: Hoc Est Enim Corpus Meum.

Hic eleva Hostiam reverenter super te et dic
occulte apud temet ipsum oratiunculam sequentem. In elevatione corporis Christi:

Ave verum corpus natum de Maria virgine. Vere passum immolatum: in cruce pro homine. Cuius latus perforatum: vero fluxit sanguine. Esto mihi praegustatum: mortis in examine. O clemens, o pie, o dulcis fili Mariae, propter temet ipsum miserere mei indignissimi famuli tui N. nunc et in hora mortis meae, et omnibus peccatoribus cunctisque fidelibus, tam inimicis quam amicis, tam vivis quam defunctis: da misericordiam, gratiam, pacem et remissionem et vitam aeternam; et da, ut sicut Te Deum Creatorem, Salvatorem et Redemptorem meum nunc videre merui in forma Panis, ita cum ad iudicandum veneris, securus et gaudens Te merear videre in gloria maiestatis tuae. Amen.

Accipiens calicem dicitur:

Simili modo posteaquam coenatum est: accipiens et hunc praeclarum calicem in sanctas ac venerabiles manus suas. Item tibi gratias (percut

pectus) agens: Benedixit, deditque discipulis suis dicens. Accipite et bibite ex eo omnes. (His verbis conficitur Sanguis Christi:) Hic est enim Calix Sanguinis mei, novi et aeterni Testamenti, mysterium fidei: Qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. (Hic eleva Calicem reverenter super te, et dic occulite apud temet ipsum oratiunculam sequentem. In elevatione Sanguinis Christi:

Christi sanguis ave: caeli sanctissime potus. Unda salutaris: crimina nostra lavans. Sanguis ave lateris Christi, de vulnere sparse. In cruce pendentis: unda salubris ave. Ablue, sanctifica et custodi animam meam misericordiam in vitam aeternam: et da, ut sicut Te Deum Creatorem, Salvatorem et Redemptorem meum nunc videre merui in forma Panis et Vini, ita cum ad iudicandum veneris, securus et gaudens Te merear videre in gloria maiestatis tuae. Amen.

Hic fac crucem cum Calice et deponere Calicem super corporale dicendo:

Haec quoties † cunque feceritis, in mei memoriam facietis.

Hic extende Brachia in modum crucis et dic:

Unde et memores Domine, nos tui servi sed et plebs tua sancta Christi filii tui Domini Dei nostri beatae Passionis necnon et ab inferis Resurrectionis sed et in caelos gloriosae Ascensionis: offerimus praeclarae maiestati tuae de tuis donis ac datis. Hostiam † puram. Hostiam † sanctam, Hostiam † immaculatam: Panem † sanctum vitae aeternae: et Calicem salutis perpetuae. Supra quae propitio ac sereno vultu respicere digneris; et accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui iusti Abel: et sacrificium Patriarchae nostri Abrahæ: et quod tibi obtulit summus sacerdos tuus Melchisedech, sanctum sacrificium, immaculatam Hostiam.

Inclinando dic complosis manibus:

Supplices te rogamus omnipotens Deus: iube haec perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum, in conspectu divinae maiestatis tuae: ut quotquot ex hac altaris (fac crucem super corporale in dextera parte, oscula istud et dic) participacione sacrosanctum Filii tui Corpus et Sanguinem sumpserimus: omni (hic benedic at se ipsum) benedictione caelesti et gratia repleamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Memento etiam Domine famulorum famularumque tuorum (Hic fit memoria mortuorum). Qui nos praecesserunt cum signo fidei: et dormiunt in somno pacis. Ipsilon, et omnibus in Christo quiescentibus locum refrigerii lucis et pacis ut indulgeas deprecamur. Per eundem Christum Dominum nostrum.

Hic exalta vocem paulo altius et tunde pectus et dic:

Nobis quoque peccatoribus, famulis tuis, de multitudine miserationum tuarum sperantibus: partem aliquam et societatem donare digneris, cum tuis sanctis Apostolis et Martyribus cum Johanne, Stephano, Mathia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agna, Caecilia, Anastasia et cum omnibus Sanctis tuis. Intra quorum nos consortium, non aestimator meriti; sed veniae, quaesumus, largitor admittit. Per Christum Dominum nostrum.

Fac crucem super utrumque dicendo:

Per quem haec omnia, Domine, semper bona creas. Sanctificas, Vivificas, Benedicis (inclinando dic) et praestas nobis,

Hic accipiat Hostiam et reverenter cum ipsa faciat crucem super calicem dicens.

Per ipsum: et cum ipso; et in ipso: est tibi Deo Patri omnipotenti, in unitate Spiritus sancti: omnis honor et gloria.

Hic expressa voce tenendo calicem ambabus manibus incipit:

Per omnia saecula saeculorum. R: Amen. (Hic levet calicem patenae.)

Oremus. Praeceptis salutaribus moniti etc. . . . Pater noster. — Amen.

Libera nos, quæsumus Domine, ab omnibus malis: praeteritis, praesentibus et futuris: et intercedente beata et gloriosa semper virginе Dei genitrice Maria et beatis Apostolis tuis Petro et Paulo atque Andrea cum omnibus Sanctis tuis (Inclinando dic complisis manibus:) Da propitius pacem in diebus nostris: ut ope misericordiae tuae adiuti: et a peccato simus semper liberi: et ab omni perturbatione securi.

Hic frangat Hostiam in tres partes dicens:

Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum. Qui tecum vivit et regnat Deus in unitate Spiritus sancti.

Deinde expressa voce dic: Per omnia saecula saeculorum. R: Amen.

Pax Domini sit semper vobiscum. R: Et cum spiritu tuo.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi miserere nobis.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi miserere nobis.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi dona nobis pacem.

Commiscendo corpus Dominicum Sanguine mittat tertiam particulam in calicem:

Haec sacrosancta commixtio et consecratio corporis et Sanguinis Domini nostri Iesu Christi fiat mihi et omnibus sumentibus salus mentis et corporis: et ad vitam aeternam promerendam et capescendam praeparatio salutaris.

Ante acceptiōem corporis Domini:

Domine Iesu Christe, fili Dei vivi, qui ex voluntate patris cooperante Spiritu sancto per mortem tuam mundum vivificasti: libera me, queso, per hoc sacrosanctum Corpus et Sanguinem tuum a cunctis iniquitatibus meis et ab universis malis: et fac me semper obedire mandatis, et nunquam in perpetuum a te separari permittas. Qui vivis et regnas cum eodem Patre in unitate eiusdem Spiritus sancti Deus. Per omnia saecula saeculorum.

O dulcissime Domine Iesu Christe, non sum dignus, ut intres sub tecum meum; sed tantum dic verbo (et) sanabitur anima mea miserrima. Domine si vis potes me mundare: propter temetipsum sana me Domine et sanabor, salvum me fac et salvus ero, quoniam laus mea tu es. Deus propitius esto (percutere peccatus) mihi miserrimo peccatori nunc et in hora mortis meae et parce peccatis meis per sumptionem Corporis et Sanguinis tui pretiosissimi et praesta: ut non in iudicium damnationis illud sumam. Sed misericordia tua retribuente in salutem et remissionem omnium peccatorum meorum. Amen. Domine neverim me, neverim te: fac me talem, in quo digneris inhabitare. In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Panem caelestem accipiam: et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum: et ab inimicis meis salvus ero. Te ergo (quæsumus) tuis famulis subveni: quos pretiosissimo sanguine redemisti,

Volens percipere corpus Christi dicat:

Domine Jesu Christe fili Dei vivi, qui hanc sacratissimam Carnem et hunc pretiosissimum Sanguinem de gloriosissimo virginis Mariae utero assumpsisti et eundem Sanguinem de sanctissimo Latere tuo in ara crucis pro salute nostra effudisti, et in illa gloriosa carne a mortuis resurrexisti et ad caelos ascendisti et iterum venturus es cum gloria iudicare vivos et mortuos in eadem carne. Libera nos per hoc sacratissimum Corpus tuum (quod modo in altari tractatur) ab omnibus immundiciis mentis et corporis et ab universis malis et periculis: praeteritis, praesentibus et futuris. Amen.

Etenim munias te signo sanctae crucis cum Hostia et sume Corpus Christi dicens:

Corpus Domini nostri Jesu Christi conservet et custodiat animam meam miserrimam in vitam aeternam. Amen.

Post perceptionem Corporis Christi dic complisis manibus occulte apud temet ipsum oratiunculam sequentem:

Anima Christi sanctifica me. Corpus Christi salva me. Sanguis Christi inebria me. Aqua lateris Christi lava me. Sudor vultus Christi virtuosissimi sana me. Passio Christi conforta me. O bone Jesu exaudi me. In vulneribus tuis absconde me, et ne permittas me separari a te. Ab hoste maligno defende me. In hora mortis voca me et iube me venire ad te. Protege me. Pone me iuxta te: ut cum sanctis Angelis tuis in saecula saeculorum laudem Te Deum Creatorem, Salvatorem et Redemptorem meum. Amen.

Postea dic: Corpus Domini nostri Jesu Christi proficiat (percute pectus) mihi miserrimo peccatori in vitam aeternam: et ad remissionem omnium peccatorum meorum. Amen.

Accipiens Calicem dicat: Quid retribuam Domino: pro omnibus quae retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam: et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum: et ab inimicis meis salvus ero. Etenim munias te signo sanctae crucis cum Calice et sume Sanguinem Christi dicens: Sanguis Domini nostri Jesu Christi conservet et custodiat animam meam miserrimam in vitam aeternam amen.

Post perceptionem Sanguinis Christi dic: Sanguis Domini nostri Jesu Christi proficiat (Percute pectus) mihi miserrimo peccatori in vitam aeternam: et ad remissionem omnium peccatorum meorum. Amen. Postea complisis manibus dic: Perceptio Corporis et Sanguinis tui Domine Jesu Christe non mihi indignissimo famulo tuo N. proveniat ad iudicium et condemnationem: sed pro tua pietate proposit mihi miserrimo ad tutamentum mentis et corporis et ad medelam percipiendam. Qui cum Deo patre et cum Spiritu sancto in Trinitate perfecta vivis et regnas verus Deus et Homo. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

In prima ablutione digitorum dic: Corpus tuum Domine Jesu Christe, quod ego miserrimus accepi, et Sanguis quem indignissimus sumere praesumpsi, adhaereat animae meae et corpori meo ad indulgentiam delictorum meorum: et praesta omnipotens Deus: ut ibi nulla sit peccati macula, ubi intraverunt tua sancta Sacraenta. Qui vivis et regnas verus Deus et Homo. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

Ad secundam ablutionem dic: Quod ore sumpsimus, Domine, pura mente capiamus: et de munere temporali fiat nobis remedium semipiternum. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Canticum Simeonis: Nunc dimittis servum tuum Domine: secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei: salutare tuum. Quod parasti: ante faciem omnium populorum. Lumen ad revelationem gentium: et gloriam plebis tuae Israel. Gloria Patri. Sicut.

Oratio uncula: O benignissime Domine Jesu Christe, propter temetipsum memento, quod tu dixisti: Vivo ego: nolo mortem peccatoris. Ideo respice super me indignissimum famulum tuum N. nunc et in hora mortis meae oculis tua misericordiae, quibus respxisti beatum Petrum lachrymantem in atrio, et Mariam Magdalenam poenitentem in convivio et Latronem pendente in crucis patibulo. Et concede mihi miserrimo peccatori omnipotens Deus, ut sic omnia peccata mea cum Petro Apostolo digne fleam, et cum Maria Magdalena te perfecte diligam, et cum Latrone pendente in crucis patibulo Te Deum Creatorem, Salvatorem et Redemptorem meum aeternaliter in caelesti paradiiso videre valeam. Amen.

Alia oratio uncula: O dulcissime Domine Jesu Christe propter temetipsum miserere mei, miserere mei indignissimi famuli tui N. nunc et in hora mortis meae et exaudi me miserrimum peccatorem sperantem in Te: ita Te deprecor Domine exaudi me, quoniam in Te Deum Creatorem, Salvatorem et Redemptorem meum confidit anima mea miserrima: et in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Eripe me Domine ab homine malo: et a viro iniquo eripe me. Eripe me de operantibus iniquitatem: et de viris Sanguinum salva me. Eripe me de inimicis meis Deus meus: et ab insurgentibus in me libera me. Eripe me de contradictionibus populi: constituas me in caput gentium, sicut constitueristi David regem in caput gentium et sicut constitueristi Josephum filium Israel in caput gentium. Non voluntas mea fiat; sed voluntas tua sancta fiat in omnibus, sicut in caelo et in terra. Propter temetipsum respice in me, o Domine Deus meus, et miserere mei indignissimi famuli tui N. nunc et in hora mortis meae: da imperium tuum puer tuo et salvum me fac filium ancillae tuae. O Rex fili David, propter temetipsum fac tecum si^tgnum in bono: ut videant, qui oderunt me et confundantur: quoniam tu Domine adiuvasti me et consolatus es me. O Messias, locutus sum in lingua mea: propter temetipsum notum fac mihi Domine finem meum: et numerum dierum meorum, quis est, ut sciam, quod desit mihi. O Benignissime Domine Jesu Christe, rogo Te Deum Creatorem, Salvatorem et Redemptorem meum per illam amaritudinem passionis tuae, quam in hora mortis sustinuisti pro me miserrimo peccatore, maxime tunc, quando anima tua sanctissima de benedicto tuo corpore est egressa: miserere animae meae miserrimae in egressu suo de immundissimo corpore meo et perdic eam in vitam aeternam. Amen.

Hymnus:

Jesu nostra redemptio, amor et desiderium: Deus creator omnium, homo in fine temporum. Quae te vicit clementia, ut ferres nostra crimina: crudelis mortem patiens, ut nos a morte solveres. Inferni claustra penetrans, tuos captivos redimens: victor triumpho nobili ad dextram patris residens. Ipsa te cogat pietas, ut mala nostra superes: parcendo et voti compotes, nos tuo vultu saties. Tu esto nostrum gaudium, qui es futurus praemium: sit nostra in te gloria, per cuncta semper saecula. Amen.

O sanctissima virgo mater Maria et omnes Sancti et Electi Dei, quorum Reliquiae aut Imagines in praesenti Ecclesia venerantur et nomina scripta sunt in caelis in libro vitae nunc et in hora mortis meae mihi miserrimo succurrite, et Dominum Deum nostrum vestris meritis et precibus mihi propitium facite. Intercedite etiam pro N. et N. et aperite mihi clamanti portas iustitiae, ut ingressus in eas confitear Domino et vivam in saecula saeculorum amen.

Confirmit hoc Deus, quod operatus es in nobis: a templo sancto tuo, quod est in Hierusalem.

C o m m u n i o : Benedicimus Deum caeli etc.

P o s t c o m m u n i o : Dominus vobiscum. R: Et cum. Oremus: Proficiat nobis ad salutem etc. Per Dominum nostrum etc in unitate spiritus sancti Deus. (Oscula crucem Christi et dic): Per omnia saeculorum. R: Amen.

I terum dicitur: Dominus vobiscum. R: Et cum.

Be ne - di - ca mus Do - mino
R: De - o di - ca mus gra - ti - as.

In Nocte natalis Domini:

I-te be-ne-dic-ti et e-lecti in vi-am pa-cis pro vo-bis Mariæ fi-lius hostia mis-sa est

In die Natalis Domini:

I-te ex-ul-tan-tes hunc Diem cele-bran-tes pa-tris ver-bum in car-na-tum hostia missa est.

A liud in summis festivitatibus:

I-te cum sa-lu-te et per fi-ci-te in vir-tu-te pro vo-bis De-us ho-mo hostia missa est.

C h o r u s R:

Deo vero vivo aeterno et immortali omnium plasmatori agamus gratias.

D e beata Maria virgine:

I-te Ma-ri-am quae ri-te Re-gi-nam glo-ri-ae quae vos du-cet ad reg-na vi-tae mis-sa est.

R: ut supra.

Paschale: I - te mis-sa est al-le-lu-i-a Per annum: I - te mis-sa est R: Deo gratias.

Per annum: Ad Requiem:

Be-ne-di-ca-mus Do-mi-no Re-qui-es-cant in pa-ce. R: Amen.
R: De-o gra-ti - as

P o s t I te missa est: Aniae omnium fidelium Christianorum defunctorum per piam magnam misericordiam Dei requiescant in sanctissima pace. R: Amen.

V e r s : Sit nomen Domini benedictum. R: Ex hoc nunc et usque in saeculum.

Oremus: Sacrosanta et caelesti benedictione Benedicit et custodiat nos Divina maiestas et una Deitas Pater et Filius et Spiritus † sanctus. Amen.

D e i n d e i n c l i n a t e et d i c c o m p l o s i s m a n i b u s :

Placeat tibi, o sanctissima et benignissima Trinitas, o veneranda Unitas, o perfecta Deitas, hoc obsequium servitutis meae et praesta, ut hoc Sacrificium,

od est

Pro-
ritus
eculo-

sa est.

est.

as.

R: Deo
gratias.

: Amen.

norum
tissimaque in
iat nos
Amen.Unitas,
ficium,

quod ego N. miser et indignissimus peccator oculis tuae maiestatis obtuli, tibi sit placens et acceptabile: (per c u t e p e c t u s) mihi que et omnibus, pro quibus illud obtuli, sit te miserante propitiabile in vitam aeternam. Amen.

Tunc erige te et fac crucem super Altare, oscula istud et dic:

Meritis et Intercessionibus sanctissimae Dei genitricis semperque virginis Mariæ. Iстorum ac omnium Sanctorum et Electorum tuorum misereatur et protegat nos omnipotens et misericors Dominus. Amen.

V: Non nobis Domine, non nobis. R: Sed nomini tuo da gloriam.

V: In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. R: Amen.

Dominus vobiscum. R: Et cum spiritu tuo.

Initium sancti Evangelii secundum Johannem. R: Gloria tibi Domine.

(Inclinando dic): Qui natus es de virgine Maria.

E v a n g e l i u m : S a n c t a J e s u C h r i s t i D e i t a s :

In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum, omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, et vita erat lux hominum et lux in tenebris lucet et tenebrae eam non comprehendenterunt.

J o a n n i s B a p t i s t a e d e C h r i s t o t e s t i m o n i u m : Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in Testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quae illuminat omnes homines venientes in hunc mundum. In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. In propria venit, et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. **S a n c t a J e s u C h r i s t i h u m a n i t a s .**

C u m d e x t e r a p o l l i c e f a c c r u c e m i n s i n s t r a m a n u ,
o s c u l a i s t u d e t d i c :

Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis. Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratiae et veritatis. Amen. R: Deo gratias. S: Per istos sermones sancti Evangelii benedicit et custodiat me Christus filius Dei vivi, nunc et in hora mortis meae. Amen. Te deceat laus, te decet hymnus, tibi debetur omnis honor, tibi benedictio et claritas, tibi virtus et fortitudo, Deo nostro in saecula saeculorum. Amen.

V: Ostende nobis Domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis.

Oremus: Omnipotens et misericordissime Deus dirige actus nostros in beneplacito tuo: ut in nomine dilectissimi filii tui mereamur bonis operibus abundare: et pacem tuam nostris concede temporibus. Per eundem dilectissimum filium tuum unicum Dominum et Redemptorem nostrum. Amen.

A n t i p h o n a d e o m n i b u s S a n c t i s :

Salvator mundi salva nos omnes, sancta Dei genitrix virgo semper Maria ora pro nobis, precibus quoque sanctorum Apostolorum, Martyrum et Confessorum atque sanctarum Virginum: suppliciter petimus, ut a malis omnibus eruamur bonisque omnibus nunc et semper perfrui mereamur. (tempore Pascuali) Alleluia alleluia.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster.

V: Et ne nos inducas in temptationem. R: Sed libera nos a malo.

V: Iusti in perpetuum vivent. R: Et apud Dominum est merces eorum,

V: Salvos fac fideles tuos. R: Deus meus sperantes in te.
 V: Fiat pax in virtute tua. R: Et abundantia in turribus tuis.
 V: Dominus vobiscum. R: Et cum spiritu tuo.

Oremus: Deus qui contritorum non despicias gemitum et moerentium non spernis affectum: intercedente beata Dei genitrix Maria cum omnibus Sanctis tuis, adesto precibus nostris, quas tibi pro tribulatione nostra offerimus: easque clementer tribuas, ut quidquid contra nos diabolicae atque humanae moliuntur adversitates, ad nihilum redigas, et consilio tuae pietatis allidas: ut nullis adversitatibus laesi, sed de omni tribulatione et angustia erepti: laeti in ecclesia tua sancta tibi gratias referamus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

R e c e s s u s d e A l t a r i p o s t m i s s a m . P r i m o d i c a t u r A n t i p h o n a :

Trium puerorum cantemus hymnum, quem cantabant in camino ignis laudantes et benedicentes Dominum.

T e m p o r e P a s c h a l i : A n t : Redemptor noster surrexit de sepulchro (caelos ascendit — Spiritum misit), qui tres pueros liberavit de camino ignis laudantes et benedicentes Dominum. alleluia, alleluia. **D e i n d e d i c a t u r C a n t i c u m t r i u m p u e r o r u m D a n i e l i s I I I .**

Benedicte omnia opera Domini etc. **P s a l m u s 1 4 8 c u m d u o b u s s e q u e n t i b u s s u b u n a t a m e n g l o r i a .** Antiphona: Trium puerorum sive Redemptor ut supra.

Kyrie eleison. Christe eleison. Pater noster.

Ave sanctissima Maria, maris stella, illuminatrix totius saeculi. Illumina cor meum et oculos meos et omnes sensus meos. O dulcissima sponsa Domini nostri Jesu Christi, esto mihi indignissimo famulo tuo N. pia adiutrix et protectrix in illa hora, quando anima mea miserrima egredietur de immundissimo corpore meo, et perduc eam in vitam aeternam. Amen.

O sanctissima et immaculata virgo mater Maria etc usque: dum mortis venerit hora. Amen. (ut supra)

V: Et ne nos inducas in temptationem. Sed libera nos a malo.

V: Confiteantur tibi Domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi.

V: Suscepimus Deus misericordiam tuam: in medio templi tui.

V: Sacerdotes tui induantur iustitiam: et sancti tui exultent.

V: Ostende nobis Domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis.

V: Domine Deus virtutum converte nos: ostende faciem tuam et salvi erimus.

V: Salvos fac fideles tuos: Deus meus sperantes in te.

V: Esto nobis Domine turris fortitudinis: a facie inimici.

V: Nihil proficiat inimicus in nobis: et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

V: Mitte nobis auxilium tuum de caelo: et de Sion tuere nos.

V: Miserere nostri Domine: miserere nostri.

V: Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum speravimus in te.

V: In te Domine speravi: non confundar in aeternum.

V: Ab occultis meis munda me Domine: et ab alienis parce servo tuo.

V: Delicta iuventutis meae: et ignorantias meas ne memineris Domine.

V: Domine averte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.

V: Cor mundum crea in me Deus: et spiritum rectum innova in visceribus meis.

V: Ne proiicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

V: Redde mihi laetitiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me.
 V: Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat.

Oremus: Omnipotens et misericordissime Deus, qui tribus pueris mitigasti flamas ignium, concede propitiis: ut nos indignissimos famulos tuos non exurat flamma vitiorum.

Da nobis quae sumus omnipotens Deus: vitiorum nostrorum flamas extingere, qui beato Laurentio martyri tuo tribuisti tormentorum suorum incendia superare.

Praesta quae sumus omnipotens Deus: ut spiritus sanctus adveniens: templum nos gloriae sua dignanter inhabitando perficiat.

Concede quae sumus omnipotens Deus: ut qui protectionis tuae gratia liberati a malis omnibus secura mente tibi servire mereamur.

Actiones nostras quae sumus Domine aspirando praeveni et adiuvando prosequere: ut omnis nostra actio et cuncta bona operatio a te semper incipiat, et per te incepta finiatur: et pacem tuam nostris concede temporibus. Per Jesum Christum dilectissimum filium tuum unicum Dominum et Redemptorem nostrum, qui factus est, pro nobis et pro salute totius mundi opprobrium hominum et abiectione plebis et tecum et cum Spiritu sancto in Trinitate perfecta vivit et regnat verus Deus et Homo. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

Deinde dic flexis genibus orationes sequentes:

Gratias tibi ago Domine piissime, quod me indignissimum famulum tuum N. ad officium sacerdotale elegisti. Gratias tibi ago dulcissime Deus, quod me miserrimum peccatorem tuo dulcissimo Corpore et Sanguine refecisti. Gratias tibi ago Domine clementissime pro devotione; qua me in hac sacra Missa specialiter respexisti. Gratias tibi ago benignissime Deus, quod me protegendo a periculis negligentiis custodisti.

Mi Domine Deus, ecce pro gratissima electione, pro dulcissima refectione, pro tam piissima respectione, pro tam benignissima protectione et custodia: tibi optime Deus ex toto corde gratias ago, te benedico, te laudo, te glorifico in aeternum.

Eia nunc oro piissime Deus: ut sit mihi hoc dulcissimum Sacramentum contra omnium peccatorum meorum vulnera efficacissimum medicamentum. Sit mihi benignissime Deus hoc dulcissimum Sacramentum omnis virtutis et gratiae victoriosissimum complementum. Sit mihi piissime Deus hoc dulcissimum Sacramentum tam in vita, quam in morte contra omnia pericula validissimum tutamentum. Sit mihi dulcissime Deus hoc amoenissimum Sacramentum ad aeternam beatitudinem solidissimum fulcimentum.

Mi Domine Deus per sumptam quae sum Eucharistiam da mihi, ut a peccatis emundatus, merito faecundatus, fine bono consumatus: tecum in perpetuum sim beatus, cui est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Pro vivis et defunctis oratio:

Precor te piissime Deus etiam pro omnibus familiaribus et amicis meis: ut per adiutricem huius Sacramenti virtutem adiuves et dirigas eos ad aeternam salutem.

Precor te mitissime Deus pro omnibus bonis hominibus, ut per confirmatricem huius Sacramenti virtutem confirmes et munias eos ad aeternam salutem.

Precor te piissime et benignissime Deus pro peccatoribus universis: ut per reparatricem huius Sacramenti virtutem convertas et repares eos ad aeternam salutem.

Precor te misericordissime Deus pro animabus Patris mei N., famuli tui, et Matris meae N., famulae tuae, et pro omnibus fidelibus defunctis: ut per

liberatricem huius Sacramenti virtutem liberes eos et absolvias ad aeternam salutem.

Mi Domine Deus oro te instanter: ut per hoc sacratissimum Sacramentum tuum speciales meos digneris specialiter visitare, et bonos in bono confirmare, et malos a malo revocare, et purgandos a purgatorio liberare, Pater misericordiarum, pro tua misericordia in aeternum. Amen.

O serenissima et inclita mater Domini nostri Jesu Christi Maria virgo perpetua, quae eundem creatorem omnium creaturarum in tuo sacratissimo utero digna fuisti portare: cuius idem veracissimum Corpus et Sanguinem ego N. miser et indignissimus peccator sumpsi: Tuam humiliter deprecor misericordiam, ut ad ipsum pro me digneris intercedere: quatenus quidquid in eius ineffabili Sacramento ignoreranter aut negligenter commisi, tuis sacratissimis precibus mihi sua pietate ineffabili atque misericordia inenarrabili dignetur indulgere. Amen.

V: Benedicite: Dominus, Deus nos benedicat et ab omni malo defendat et ad vitam aeternam perducat. Amen. A subitanea et improvisa morte, et ab omni periculo mentis et corporis et animae: Liberet nos Pater et Filius et Spiritus sanctus Amen.

V: Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat.

V: Benedicamus Domino: Deo gratias.

V: Et animae omnium fidelium defunctorum per piam magnam misericordiam Dei requiescant in pace. Amen. Benedictum sit dulce Nomen Domini nostri Jesu Christi et gloriissimum Nomen beatissimae virginis Mariae matris eius. Et tota caelestis Curia sit benedicta in aeternum et ultra.

V: Divinum auxilium maneat semper nobiscum: Amen.

V: Laus Deo: Pax vivis: Requies defunctis: Amen.

Nun folgen im Msgr. die einzelnen Praefationen in
Noten. (Schluß folgt.)

Norwegische Heiligennamen in schwedischen Cistercienserklöstern.*

Die geographische Lage eines Landes hinterläßt oft gewisse Spuren in der kirchlichen Liturgie. Die Festgebräuche und die Heiligenlisten der Nachbarländer wiederholen sich in größerem oder kleinerem Ausmaße . . .

Obgleich die politischen Grenzen eine nicht unbedeutende Rolle spielen, fallen die liturgischen Gebiete im allgemeinen mit der Einteilung in Stifte bzw. Erzstifte zusammen. Diese Regel hat aber nicht unbedingte Geltung. Es gibt auch das, was man vielleicht liturgische Enklaven nennen kann. Unter diesen stehen in erster Reihe unsere Klöster. Sie folgten der Liturgie ihres Ordens und feierten die Heiligen, die im Laufe der Zeit in die Heiligenlisten des Ordens eingetragen wurden. Die Klöster wurden auch von ihrer Umgebung beeinflußt. Es wird uns das gezeigt in einem Aufsatze¹ über das Johanniskloster in Eskilstuna im Strängnässtift. Es ist ein Beispiel dafür, daß nicht allein die Heiligennamen des Stiftes und des Landes in die Heiligenliste aufgenommen werden. Auch die frühere Geschichte des Klosters hat Spuren hinterlassen. Die Feste haben die Erinnerung an

*) Toni Schmid, Nordisk Tidskrift för Bok — och Biblioteksväsen (Jg. XIX, 1932, S. 117—119.) Die Übersetzung aus dem Schwedischen verdanken wir bestens der Güte des Herrn Victor Madsen, Bibliothekar an der königlichen Bibliothek zu Kopenhagen. — 1. A. a. O.

die alte
bestimm
kundget
Im
von der
gefunde
die als
gedient
Di
sikeln u
Minuske
Rot, Gr
gelbe F
Un

Fit para
et omne
unmittel
Mit loca
Litanei,
Prägung
zahlreich
mit einer
Nursia
Robert,
Liste der
Umsome
den Na
liest: „S
Sunniva
Reihenfo
zugehör

In
innenklo
es nicht
Für
Birgitta,
andere H
dem Cis
Rolle, di
anerkann
denkt. N
hin. Die
aber am
Die dritt
kommt s
vor. Vo

2. E
königlichen
vom Feuer
3. Wilhelm
darf man n
stattgefunden
O. Kolsrud
— 6. In Fi

hat Bernhard gesagt (ep. 238): „Haec est mutatio dexteræ Excelsi . . . filius meus Bernardus in patrem meum Eugenium laeta prorsus et utili, uti speramus, translatione promotus est“, nicht erst auf der Synode von Reims.

(Fortsetzung folgt.)

Canon minor et maior secundum usum sacri ordinis Cisterciensis.

P. Victorin Panholz, Hohenfurth.

(Schluß.)

Sequuntur nunc devotissimae orationes ante sanctam communionem a Sacerdote infra missam dicendae:

Oratio 1. Rogo te Jesu Christe, fili Dei, per gloriam tuae sanctissimae passionis, ut hodie introducas animam meam in cellam tuae dulcissimae dilectionis. Et omnia impedimenta eiicies, fac me interesse gaudio et silentio mutuo coniunctionis, ut cum plena charitate possim perfrui dulcedine tuae opitiae consolationis. Veni pater orphanorum fidelissime: veni consolator omnium miserorum dulcissime. Propina mihi talem potum de cellariis vulnerum tuorum: per quem omnia viscera mea sentiant, te immemorem esse omnium delictorum meorum.

Oratio 2: Rogo te Domine Jesu Christe per Sanguinem tuum pretiosissimum, quem tu voluntarie fudisti in cruce in tua passione: ut hodie perfundas cor meum et animam meam tua sancta benedictione. Et facias me corpus tuum sanctissimum et Sanguinem tuum pretiosissimum percipere cum tali devotione: ut aeternaliter merear gaudere in tui dulcissimi vultus contemplatione. Veni fons misericordiae, veni consolator optime, munda hospitium animae meae. Non enim fas est ibi esse aliquid immunditiae: ubi tu regnaturus es rex et sponsus virginalis pudicitiae. Filiae Hierusalem, nuntiate dilecto, quia omnium peccatorum meorum emendationes iam spondeo, et perpetrationem toto corde me emendare desidero: quia sine illo nullatenus vivere volo nec valeo.

Oratio 3. Rogo te Domine Jesu Christe per quinque vulnera tua: ut hodie digneris animam meam lavare et dealbare in unda tui sanctissimi Sanguinis. Et licet non sim dignus vocari unus de tuis minimis: tu tamen tam potens es et tam misericors, quod me ascribere tuis charis et dilectis possis. Veni amicorum fidelis amice; veni dulcis conviva peccatorum poenitentium. Fac animam meam epulari in azymis vulnerum et membrorum tuorum foraminibus: ut aeternaliter merear lucere et gaudere in conspectu oculorum tuorum.

Oratio 4. Rogo te Domine Jesu Christe per sanctissimas cicatrices corporis tui: ut cito venias et disrumpas omnium peccatorum meorum vincula: et extingucas hodie mea vitia, ut nec scintillam unius delicti possit mihi in meo fine obiicere diabolica malitia. Veni medicina animarum, veni piscina omnium gratiarum. Et sicut in Paschali nocte tuos captivos eduxisti de locis poenarum, ita libera hodie animam meam de vinculis et nexibus omnium miseriarum. Filiae Hierusalem, nuntiate dilecto, quia thalamum cordis mei iam praeparo: et quia sine illo nullatenus vivere volo nec valeo.

Oratio 5. Rogo te Domine Jesu Christe per tui sanctissimi corporis passionem: ut hodie super candelabrum animae meae ponas tui dulcissimi corporis candalam, ut accendat tui pretiosissimi Sanguinisflammam. Et sicut

quondam tuis sanctissimis manibus non despexisti tangere et sanare immunitissimam lepram: ita non deseras omnibus virtutibus et membris perungere et sanare vulneratam animam meam. Veni refugium pauperum, veni unica salus mea et perfice mei cordis desiderium. Tibi enim laetus possum ostendere acerbitatem vulnerum meorum: quia tu ipse sensisti et sustinuisti dolorem et amaritudinem vulnerum tuorum.

Oratio 6. Rogo te Domine Jesu Christe per gloriam tuae passionis, ut accendas in corde meo ignem tuae dilectionis: et non sinas me separari de gaudio tuae contemplationis, quia magis optas vitam quam mortem peccatorum. Veni mundi gloria, veni caelorum gaudium, quia tibi aperta est cordis mei ianua. Ecce expectant et desiderant te omnia viscera mea, quia tota salus et vita mea pendet in tua misericordia.

Oratio 7. Rogo te Domine Jesu Christe per vulnera, quae pertulisti in tuis sanctissimis manibus: ut hodie digneris anima meam mundare de omnium vitiorum sordibus. Et digneris eam respurgere omnium virtutum floribus et liliis, ut tu rex regum in eam ingrediens talem odorem sentias, qui aeternaliter redoleat in tuis gaudiis et desideriis. Veni sol iustitiae, veni stella matutina. Illumina tenebras animae meae, tu qui solus potes iustum et sanctum de peccatore facere, quia tibi nihil est impossibile, quoniam et omnes persumentes de te potes salvare et in te sperantes nunquam vis derelinquere.

Oratio 8. Rogo te Domine Jesu Christe per vulnera et per vestigia pedum tuorum: ut dum hodie ad suspirandum aperiam cor meum, tu aperias mihi tui incundissimum cordis paradisum et caelum: et facias sic animam meam intrare in te dulcissimum Jesum, ut in tuo dulcissimo amore floreat et crescat et permaneat nunc et aeternum. Veni illuminator cordium et illumina animam meam. Veni et restitue mihi omnem tuam gratiam, ut tibi possim securius enarrare meam miseriam, qui non me minus diligis quam tuam carnem et tuam propriam animam. Filiae Hierusalem nuntiate dilecto: quia amore eius langueo: et nullatenus sine illo vivere volo et valeo.

Oratio 9. Rogo te Domine Jesu Christe per vulnus tui sanctissimi Lateris: ut hodie ponas in cor meum scalam tui pretiosissimi Sanguinis et Corporis, et facias animam meam per ipsam ascendere cum sanctis Angelis: ut possit misericordiam tuam invenire et quaerere in singulis membrorum tuorum articulis. Veni aeterni solis radius, veni redemptor meus et libera me miserrimum peccatorem de omnibus tribulationibus meis. Ecce enim sum despectus et projectus ab omnibus cordibus; et tibi sum soli derelictus, quia tu me nunquam despexisti sed semper dilexisti totis medullis et visceribus. Filiae Hierusalem, nuntiate dilecto, quia moram adventus eius diutius ferre nequeo: et quia sine illo vivere nolo nec valeo.

Oratio 10. Rogo te Domine Jesu Christe per guttas sanguinis tui: ut hodie producas de corde meo et oculis meis fontem lachrymarum et poenitentiae: et emundes animam meam ab omnibus peccatis et miseriis: et facias me nunc et semper et in hora mortis tam mundum et decorum apparere coram te sicut fui post regenerationis lavacrum: et in tua voluntate semper perseverare. Veni lux perennis: veni abyssus dulcedinis: quia nullum in te sperarem spensis nec repellis. Ecce iam tempus est, ut animam meam corones virtutum ornamentis, quia hodie festa laetitiae celebrabit in tuis vulneribus et in tuis membris.

Oratio 11. Rogo te Domine Jesu Christe per amarissimas lachrymas tuas quibus perfundebaris pro mea salute: ut facias me hodie tibi propinare omnem devotionem et charitatem, quam in tuo aeterno desiderio sitivit tuus aeternus affectus. Et involvas in sindone animae meae tuum pretiosissimum corpus, quod de virginali utero pro me assumpsisti: et lava animam meam in

tuo sanguine: et extingue omnia peccata, quae in cruce amarissime deflevisti. Veni electus ex millibus: veni decor et decus et honor paternae gloriae, qui mihi percunctis es propitius et proximo. Non enim decet, ut mihi tuam consolationem diutius subtrahas; quia anima mea, quam diligis, impugnatur daemonum artibus, ideo adventum tuum toto corde desiderat.

Oratio 12. Rogo te Domine Jesu Christe per omnes dolores et afflictiones, quas sustinuisti in tua humanitate triginta tribus annis: ut tuam ineffabilem misericordiam et meam multifariam miseriam in statera digneris ponderare. Et quantum vides tuam bonitatem meam malitiam mensura et gravitate superare: tantum stude tuam ineffabilem gloriam et misericordiam in me miserrimo peccatore aeternaliter magnificare. Veni virtutum seminator: veni totius salutis et suavitatis reparator. Ecce anima mea, quam diligis, infirmatur et non potest convalescere, nisi tu sis eius fidelis medicus, quem toto desiderio quaerit et postulat; quia moram tui adventus diutius ferre non potest. Filiae Hierusalem nuntiate dilecto, quia multum desidero, ut animam meam consoletur sui proprii oris colloquio, quia sine illo nullatenus vivere volo nec valeo.

Oratio 13. Rogo te Domine Jesu Christe per tuam paschalem victoriam, ut sicut tu pendens in cruce nullam tui sanguinis in te tenuisti guttam, ita hodie nullius permittas in me permanere peccati maculam: sed facias me Corpus et Sanguinem tuum pretiosissimum ita sumere, ut per ipsum merear proficere de gratia in gratiam: et in tua visione merear ascendere de gloria in gloriam. Veni vera mundi salus, veni virginis filius et virginum corona, impone languenti animae meae tuas paternas manus et sanctas. Quis enim potest mihi ita paterne et misericorditer operari, vel quis est ad omnem salutem meam ita paratus, sicut tu qui cunctis amaritudinibus pro me es inebriatus? Ideo multum desiderat anima mea miserrima, ut osculetur proprii oris tui osculo dulcissimo.

Oratio 14. Rogo te Domine Jesu Christe dulcissime per tuam gloriosam Resurrectionem: ut hodie extinguis in corde meo omnem nocivam et malam dilectionem: et ne sinas me hic habere ullam terrenam consolationem, ut in tuo amore dulcissimo possis habere plenam laetitiam et assiduam dilectionem. Veni amoris sagitta, veni laus et gloria caelestis palatti. Veni cuius visceribus mea memoria est inscripta. Quis dignius vel fidelius delebit omnia mea delicta quam tu, cui sola anima mea est derelicta? Ideo multum ex toto corde meo desiderat anima mea, ut proprii oris tui colloquio consoletur dulcissimo. O Jesu amabilis. O laude plus laudabilis. O gaudium mellifluum. O amor cordis irriguus totus desiderabilis, frui fac me tui dulcedine Jesu hic et in aeterna beatudine per infinita saeculorum saecula. Amen.

Oratio 15. O Fons totius misericordiae, qui nunquam manare cessas: veni hodie et tribue animae meae aegrotae carnem tuam sanctissimam devote sumere et pretiosissimum Sanguinem tuum bibere. Non quia iustus sum sed peccator: quia non est opus sanis medicus sed male habentibus. O vera charitas: in qua est aeterna felicitas. O spes unica animae meae, aufer a me iniurias meas: ut pura mente merear intrare ad sancta sanctorum. Te expectat cor meum, imple desiderium, quod in me misisti ut ipse voluisti. Tuus sum ego Christe: noli me derelinquere alieno. Dextera tua semper me praeveniat: et ab omni malo defendat. O Domine veni, cui ego miserrimus peccavi: obliviscere peccata mea, pro quibus effudisti Sanguinem tuum pretiosissimum. Veni dulcissime Deus: da mihi cibum salutis aeternae. Veni hostia immaculata: libera me a morte aeterna. Veni infirmorum medicus: veni ieunantium cibus. Veni Domine: visita domum istam sanctissimo Nomini tuo dedicatam. Et ecce venio ad te, quem toto corde desidero, ad quem tota mentis intentione aspiro: quem totis visceribus amplector, cuius Corpus et Sanguinem accipere cupio,

ut semper in me maneas et in aevum non me dimittas o dulcissime pater. Amen.

Oratio 16. O Domine Jesu Christe pater misericordissime rogo corde toto, ut omnia peccata mea dimittas et in vita praesenti poenam pro eis inflegas: ne aliquam poenam ad purgatorium reserves. O Deus immensae pietatis, cuius fortitudo est infinita: quia sine te peccatis resistere non valeo, conforta me in tantum, quod peccatum mortale amplius nunquam committam: omnemque diaboli tentationem amodo vincam: vitam, cogitationes, verba et opera, omnino ad te dirigam: ac me in fine vitae meae custodias: ne diabolus mihi terrorem inferat et sic in desperationem inducat. O fons emanans charitate: fac mentem meam liberam ab omni creatura, quae posset eam sibi attrahere et a tua dilectione impedire: ut in tuo amore proficiam: nunc vero et in fine vitae meae digne te sumam. Et sic animam meam saeculo corporis exutam perduc ad patris aeterni palatium: ad videndum clare sanctae Trinitatis speculum. Amen.

Precatio ad beatissimam virginem Mariam Dei genitricem ac mundi caelique Reginam:

O Excellentissima, Gloriosissima, Benignissima, Clementissima, Sanctissima, Benedictissima, Piissima, Beatissima, Misericordissima, Nobilissima, Dignissima, Immaculatissima, Charissima, Pulcherrima et Dulcissima virgo Maria, mater pietatis et misericordiae, ego N. miser et indignissimus peccator ad te configlio toto corde et affectu et precor pietatem tuam, ut sicut dulcissimo ac dilectissimo Filio tuo in cruce pendenti astitisti, ita et mihi miserrimo et sacerdotibus omnibus hic et in tota sancta Ecclesia catholica hodie offerentibus clementer assistere digneris, ut tua gratia adiuti dignam et acceptabilem Hostiam in conspectu summae et individuae Trinitatis offerre valeamus. Amen.

Finis precationum infra Missam.

Ego Frater Wolfgangus Aprilis Pataviensis, Presbyter et Professus Coenobii Altovadensis: scripsi hunc parvum Libellum ad laudem, gloriam, et honorem Domini nostri Jesu Christi et sanctissimae matris eius perpetuae virginis Mariae, et ad salutem animae meae miserrimae atque ad informationem Successorum. Anno ab Incarnatione Domini millesimo quingentesimo septuagesimo sexto. Finivi feliciter XVI. die mensis Julii. Circa finem regiminis venerabilis in Christo patris ac Domini Joannis cognomento Hayder, in praedicto loco Abbatis.

Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

Finis.

Ergänzungen aus dem Missale 1584 und 1606.

In der Ausgabe des Missale ad usum sacri Ordinis Cisterciensis iuxta decreta Capituli Generalis dicti ordinis Romano conformius redditum 1606 heißt es in den „Adnotanda super iis, quae in hac editione praestita sunt“:

Cum annis Domini 1601 et 1605 Capitula Generalia ordinis Cisterc. celebrata amplectendam sanxerint conformitatem omnimodam cum Rom. Ecclesia, ceterarum mater et magistra, in sacro Missae Canone, in ceteris autem quam patitur usus proprius dicti ordinis, Missali Rom. perspecto praesens opus digestum est.

Sodann werden die Neuerungen angeführt:

Decretum per Capitulum generale vel per Rom: Ecclesiam: ad cuius normam elevanda est sacra hostia a Sacerdote (postquam eam adoraverit

men.
corde
s in-
pie-
con-
ttam:
a et
bolus
chari-
attra-
et in
utam
; spe-

iundi

Sanc-
ssima,
virgo
ccator
issimo
mo et
ntibus
n Ho-
Amen.

fessus
oriām,
petuae
tionem
septua-
gimini
prae-

s iuxta
1 1606
t“:
Cisterc.
. Eccle-
autem
raesens

d cuius
oraverit

ipse), ut ab astantibus videatur et adoretur. Idem quoque fiat de calice post verba consecrationis, quorum ultima sunt: remissionem peccatorum. Sequentia autem dicenda sunt, dum deponitur calix, ut a Sacerdote adoretur.

Ceteri ritus Missae petantur a libro usum, his exceptis et qui postea ex decreto dicti Capituli generalis annotabuntur:

1) Post „Pax Domini“ immediate subiuncta est oratio dicenda in commixtione sacri corporis et sanguinis Domini, ad maiorem conformitatem cum usu Romano, vel in hoc potiori, quod apposite, dum danda fuerit pax, id fiat post clausulam ultimi. „Agnus Dei“, quae est: Dona nobis pacem.

2) Additae sunt breves quaedam preces circa sumptionem ipsius sacri corporis et sanguinis Domini ad devotionem excitandam et actualem considerationem dignitatis tanti sacramenti, tum ante quam post solitam, quae est: Domine Jesu Christi, fili dei vivi, ad quam solam a stringitur Sacerdos celebrans.

3) Notandum denique est ex decreto dicti Capituli generalis quemlibet sacerdotem teneri ad benedictionem populo impertiendam, antequam ab altari discedat, posteaquam dixerit oratiunculam „Meritis precibus...“ vel post benedict. super lectorem: cuius benedictionis forma est haec: Benedicat vos omnipotens Deus † Pater et Filius et Spiritus Sanctus.

Deinde dicat: Dominus vobiscum et Initium Sancti Evangelii secundum Joannem: scilicet In principio Quod Evangelium pronuntiandum est antequam vel casula vel saltem stola exuatur. In den Praeparationes ante Missam beider Ausgaben 1584 und 1606 heißt es nach der Anführung des Vorberichtsgebetes (Gebet des hl. Ambrosius) und den Gebeten während des Ankleidens: Ante confessionem: Veni sancte. Postea se signans dicat:

In nomine patris et filii et spiritus sancti.

Confiteor deo et beatae Mariae et omnibus sanctis et vobis fratres, quia peccavi nimis, cogitatione, locutione et opere, mea culpa. Ideo precor vos, orate pro me.

Respons: Misereatur tui omnipotens deus et dimitiat tibi omnia peccata tua, liberet te ab omni malo, conservet et confirmet in omni opere bono: et perducat ad vitam aeternam. Amen.

Indulgentiam et remissionem omnium peccatorum nostrorum per gratiam sancti Spiritus tribuat nobis omnipotens et misericors dominus. Amen.

Adiutorium nostrum . . . Qui fecit.

Deinde iturus ante altare dicat: Pater noster, Ave.

Postea erigens se osculetur altare et se signans dicat:

Aufer a nobis Domine iniquitates nostras, ut mereamur puris mentibus introire ad sancta sanctorum. Per Chr. Dom. nostrum.

In der Ausgabe 1606 folgt weiter (in der 1584 findet sich nur das Orate fratres und dazu das Responsorium): Offertorio dicto elevatis paten'a cum pane et calice, et genuflectens dicat:

Suscipe Sancta Trinitas unus Deus hanc oblationem: quam tibi offerimus in memoriam beatae passionis, resurrectionis et ascensionis Domini nostri Jesu Christi et in honorem beatae Mariae semper Virginis genitricis eiusdem Domini nostri et omnium Sanctorum et Sanctorum coelestium virtutum et vivificiae Crucis: ut eam acceptare digneris pro nobis peccatoribus et pro animabus omnium fidelium defunctorum. Qui vivis et regnas Deus. Per omnia saecula.

Hanc sequentem orationem dicat Sacerdos incurvus ante altare post offerendam:

In spiritu humilitatis et in animo contrito suscipiamur, Domine a te et sic fiat sacrificium nostrum, ut a te suscipiatur hodie et placeat tibi Domine Deus.

P o s t e a e r e c t u s v e r t a t s e v e r s u s c h o r u m d i c e n s :

Orate, fratres, pro me peccatore: ut meum pariter ac vestrum in conspectu Domini acceptabile fiat sacrificium.

R e s p o n s : Dominus sit in corde tua et in labiis tuis, suscipiatque de manibus tuis sacrificium istud et orationes tuae ascendant in memoriam ante Deum pro nostra et totius populi salute. Amen.

I m K a n o n M i s s a e d e r A u s g a b e 1606: D u m m i s c e t u r c o r p u s s a n g u i n i :

Haec sacrosancta commixtio corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi fiat mihi, et omnibus sumentibus, salus mentis et corporis et ad vitam aeternam promerendam et capescendam, praeparatio salutaris. Amen.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis . . . dona nobis pacem.

S i d a n d a s i t P a x p o t e s t p r a e m i t t i h a e c o r a t i o :

Domine Jesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis, pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiae tuae, eamque secundum voluntatem tuam pacificare et coadunare digneris. Qui vivis et regnas, d a n s d i c a t : Pax tecum. R.: Et cum spiritu tuo.

A n t e q u a m s u m a t c o r p u s e t s a n g u i n e m d i c a t :

Domine Jesu Christe Fili Dei vivi, qui ex voluntate Patris cooperante Spiritu Sancto per mortem tuam mundum vivificasti, libera me queso, per hoc sacrosanctum corpus et sanguinem tuum a cunctis iniquitatibus meis et ab universis malis, et fac me tuis semper obedire mandatis et nunquam in perpetuum a te separari permittas. Qui vivis et regnas Deus. Per omnia secula saeculorum. Amen.

H a e o r a t i o n e s a d d i p o s s u n t :

Perceptio corporis tui, Domine Jesu Christe, quod ego indignus sumere praesumo, non mihi proveniat in indicium et condemnationem, sed, pro tua pietate, proxit mihi ad tutamentum corporis et animae et ad medelam percipientiam. Qui vivis.

Panem caelestem accipiam et nomen Domini invocabo.

Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam aeternam. Amen.

D e i n d e s u m a t c o r p u s D o m i n i , q u o s u m p t o d i c a t :

Quid retribuam Domino, pro omnibus, quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam et nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero.

S i g n a n d o s e C a l i c e d i c a t :

Sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam aeternam. Amen.

P o s t s u m p t i o n e m .

Quod ore sumpsimus, Domine, pura mente capiamus: et de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum.

Corpus tuum, Domine, quod sumpsi, et sanguis, quem potavi, adhaereat visceribus meis et nulla remaneat in me scelerum macula, quem tam sancta refecerunt sacramenta. Qui vivis.

te et
mine

s:
con-

ie de
ante

etur

Jesu
vitam

nobis

:
vobis,
tuae,
Qui

erante
, per
eis et
um in
secula

umere
a pie-
pien-

m dic

vitam

at :
alicem
inum,

vitam

e tem-

iaereat
sancta

Post finitam Missam dicat.

Placeat tibi sancta Trinitas unus Deus obsequium servitutis meae: et praesta, ut hoc sacrificium, quod oculis tuae maiestatis indignus obtuli, tibi sit acceptabile, mihique et omnibus, pro quibus illud obtuli, sit te miserante propitiabile. Qui vivis et regnas Deus. Per omnia saecula saeculorum. Amen.

Tunc erigens se et osculans labium altaris dicat:

Meritis et precibus istorum, et omnium Sanctorum suorum misereatur nostri omnipotens Dominus. Amen.

Benedictio super populum danda a Sacerdote se convertente ad populum, postquam se signaverit et ante quam discedat ab altari. Quando danda fuerit benedictio super lectorum mensa immediate illam sequitur. Quidam praemittunt Vs: Adiutorium nostrum et

Sit nomen Domini benedictum etc.

Benedicat vos omnipotens Deus † Pater et Filius et Spiritus Sanctus.

Casamari im neunten Zentenar seines Lebens.

Am Feste aller Heiligen, die unter der Regel des hl. Benedikt gestritten, am 13. November 1936, feierte Casamari offiziell das neunte Zentenar seiner Existenz.

Gelegentlich dieses außerordentlichen Festes veröffentlichte der gegenwärtige Prior von Casamari, Don Raffaele M. Scaccia, Doktor der Theologie, im „Osservatore Romano“ vom 18. Dezember 1936 eine geschichtliche Studie über sein Kloster, die wir hier im wesentlichen wiedergeben wollen.

Als Quelle für die Ursprünge benutzt der Autor eine alte Chronik aus dem 13. Jahrhundert, die wahrscheinlich dem „Chartarium“ oder „Regestum Casamariense“ des Mönches Giangiacomo de Uvis (1490 zusammengestellt) angehörte.

In etwa beeinflußt von chiliastischen Ideen, zogen im Jahre 1005 einige fromme Laien, Kleriker und Priester von der nahen Stadt Veroli in dieses wilde Tal, das die Ruinen entweder der Geburtsstätte oder doch einer Villa des Caius Marius, des großen Gegners Sullas, barg, und bauten sich dort ihre Eremitenzellen. Zuerst ließen sie sich auf einer Anhöhe in der Umgebung des heutigen Klosters nieder, wo bereits eine griechische Kapelle stand, wie byzantinische Fresken von Wert noch heute bezeugen. Doch bald zogen sie an das nahe Flüßchen hinunter und bauten dort nach einer alten Tradition auf den Ruinen eines Marstempels ihr Dormitorium und eine den hl. Johannes und Paulus geweihte Kirche.

Dreißig Jahre lang gaben sie sich nun dort der Buße und Betrachtung hin. Zur selben Zeit lebte im nahen Sora der heilige Dominikus von Foligno (gest. 1031), Gründerabt eines Benediktinerklosters. Sein Ruf drang auch in die Einsiedelei von Casamari, wo sich unter den Brüdern allmählich der Wunsch regte, ihr Werk auch für die Zukunft zu sichern. So entschlossen sich denn die vier Priester unter ihnen, im Kloster des hl. Dominikus zu Sora um den Habit des hl. Benedikt zu bitten. Der Nachfolger des Heiligen, Abt Giovanni Beverando, gewährte ihnen die Bitte und schickte sie in ihre Einsamkeit zurück. Dort wählten sie sich in der Person des Priesters Benedikt aus Veroli ihren ersten Abt. Es war im Jahre 1036. Dieser entfaltete eine allseitige, fruchtbare, für das neue Kloster nützliche Tätigkeit, bis ihn sein